

Člověk jako „cizinec“ (a jako „domácí“)

Lidská situace se nepochybně vyznačuje obojím: naprostá většina lidí vždycky věděla, co to je „doma“ a co je pro každého z nich „jeho domov“. Být někde „doma“ je hlubokou lidskou potřebou, jejíž kořeny jdou mnohem hlouběji než k pouhé jeho „společenskosti“. Zároveň však si je každý trochu uvažující člověk dříve nebo později více nebo méně vědom toho, že ono „doma“ je čímsi žádoucím, ale nikoli původně daným, tj. že se každý člověk musí „domácím“ teprve stát, že jím není „původně“, od počátku, případně „od přírody. Pro člověka (každého člověka) jako bytost, obdařenou vědomím a schopností si diferencovaně uvědomovat, se již v dětství vyjasňuje, že se narodil, tj. že „tu“ (tj. „doma“) původně nebyl, že „přišel“, že tedy byl a je „příchozím“ do tohoto domova, do rodiny, do města, země atd., vůbec že „přišel na svět“ (a tedy musel být „domácími“ také přijat, akceptován jako „také domácí“). Toto vědomí se za určitých okolností (ať už vnější nebo vnitřní povahy) může zesílit až v jakýsi deviovaný pocit nepřekonaného a snad nepřekonatelného „cizinctví“ (jak to popsál např. Camus). Ale deviovanost můžeme připsat jen takovým extrémním formám; samo jádro pocitu „cizinctví“ resp. jakési „nezařazenosti“ je vlastní každému člověku (a můžeme je pozorovat dokonce na domácích zvířatech; ostatně etologové nás informují o tom, jaký hierarchický řád panuje i v tlupách a smečkách divokých zvířat). A otázka, zda to třeba nemáme chápat (a interpretovat) jako cosi „přírozeného“ (v tom smyslu, že to je „mimo dobro a zlo“, tj. mimo rámec hodnocení a věcí pouhého konstatování), nýbrž něco, nač je třeba a snad i nutno „navazovat“, co je třeba pěstovat a kultivovat a dávat tomu to, „což jeho jest“, totiž jakousi závaznost: ty, člověče, se nikdy nezabýdluj s nějakou definitivností, ale buď kdykoli připraven opět vyrazit do neznáma, a až se někde v tom „neznámu“ možná nakonec dostaneš, opět se tam nezabýdluj, ale stále se považuj za „příchozího“, který se jednou opět vydá dál.

(Písek, 070511-1.)